

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Д. В. Вакульчик, студентка групи МгОП-1-20

Науковий керівник: к.е.н., доц. Погорелова Т.П.

*Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Розрахунки з покупцями та замовниками є важливим показником фінансової діяльності підприємства, оскільки результат даних відносин відображено в розмірі отриманого доходу. Якість організації та ведення розрахунків залежить від законодавчо встановлених правил бухгалтерського обліку, що відображаються в нормативно-правовій документації України.

Законодавчо регулювання розрахунків з покупцями та замовниками здійснюється відповідно до таких напрямків:

- Оподаткування;
- Регулювання договірних відносин;
- Відображення бухгалтерського обліку в системі рахунків;
- Розрахунки з іноземними покупцями та замовниками;
- Форм здійснення розрахунків.

Законодавчо-нормативна база регулювання обліку розрахунків з покупцями та замовниками має чітко визначену ієрархічну підпорядкованість, що складається з чотирьох рівнів, а саме:

Перший рівень – нормативні документи вищого рівня, що мають першочергову та домінуючу перевагу над іншими нормативними документами, а саме:

- Цивільний кодекс України – в якому визначено основи регулювання взаємовідносин, що виникають при взаємодії підприємства з його контрагентами.

- Податковий кодекс України є основою регулювання відносин у сфері справляння податків і зборів, визначає їх перелік, порядок здійснення адміністрування, визначає суб'єктів справляння податків та зборів, їх прав та обов'язки. Також в кодексі відображене, досить складне але актуальне питання безнадійної дебіторської заборгованості, що є результатом спаду рівня фінансового стану контрагента підприємства.

- Господарський кодекс України в якому визначено правові засади регулювання господарювання підприємств в Україні. Зокрема у кодексі розкривається інформація про сутність та причини виникнення господарського зобов'язання, визначаються суб'єкти господарювання, умови та підстави за яких підприємство припиняє свої господарські зобов'язання [1].

- Фундаментом нормативної бази є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996. Законом визначено принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання

фінансової звітності в Україні. Дія закону поширюється на юридичних осіб, всіх організаційно-правових форм і форм власності [2].

Другий рівень складають затверджені Міністерством фінансів України Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що використовуються для регулювання розрахунків даної сфери обліку.

Головним стандартом, що визначає методологічні основи процесу формування та відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності суб'єкта господарювання інформації стосовно розрахунків з покупцями та замовниками є П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» [3].

Також додатковим джерелом розкриття інформації про дебіторську заборгованість на початок та кінець періоду в «Звіті про фінансовий стан» є НП(С)БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Третій рівень призначений для методичних рекомендацій галузевого спрямування, підзаконних актів, інструкцій, постанов. До основних з них відносять:

- Інструкцію «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», що регламентує питання: порядку здійснення безготівкових розрахунків залежно від їх видів, визначає порядок списання коштів з рахунку в банку, правила документообігу, порядок нарахування штрафних санкцій;

- Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні;

- Постанова Кабінету Міністрів «Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення»;

- Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, в якому визначено систему оформлення первинної документації та облікових регістрів, виправлення в них помилок, організацію документообігу;

- Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій тощо.

Четвертий рівень - внутрішня регламентація обліку, що затверджено відповідно до Наказу про облікову політику та включає сукупність принципів, методів і процедур з організації системи обліку даного процесу. Основними моментами, що доцільно описати в наказі є:

1. особливості організації та оформлення договірних відносин з контрагентами;

2. посадова інструкція бухгалтера, що відповідальний за облік даних розрахунків підприємства;

3. форму ведення бухгалтерського обліку, що застосовується підприємством;

4. організація документації та документообігу;

5. робочий план рахунків, з відображенням необхідних синтетичних рахунків та субрахунки до них, що використовуються в процесі ведення бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками;

6. особливості формування резерву сумнівних боргів - методи, способи та дату визначення величини;

7. методика визнання безнадійної дебіторської заборгованості, порядок її списання тощо.

Отже, регулювання питання розрахунків з покупцями та замовниками здійснюється за допомогою багаточисленної законодавчо-правової бази. Саме вміння орієнтуватися серед різних нормативно-правових актів, що інколи суперечать один одному, забезпечує організацію бухгалтерський облік на високому рівні та своєчасне проведення аналізу розрахунків з покупцями та замовниками.

Література:

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003р. № 436-IV. - [Електронний ресурс]/ Документ 436-IV, редакція 27.02.2021р.- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV[Електронний ресурс]/Документ № 996- XIV, редакція 14.1.2020р. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. №237. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.